

Orta Aziýa we türkçülik: Çingiz hanyň watany – Orta Aziýa

Category: Kitapcy,Taryhy makalalar

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Orta Aziýa we türkçülik: Çingiz hanyň watany – Orta Aziýa ORTA
ASYA Ve TÜRKÇÜLÜK – CENGİZ HAN'IN VATANI ORTA ASYA

Avrupa-Asya Karalar Okyanusu'nun göbeğinde bulunan, dört tarafı da denizden aynı uzaklıktaki Orta Asya aslî bir Türk yurdudur ki, burası savaşlar-anıtlar ülkesidir. Bu ülkenin başına gelenler, enginliğinden-zenginliğinden kaynaklanmaktadır. Burada neler yaşanmamış ki?! Tarih boyunca Orta Asya'ya sahip olan güç, tüm Asya'ya sahip olmuştur. Bildiğimiz İskender Zülkarneyn'den (doğum Milattan önce 356-ölüm 323) başlayarak, hangi gücün gözü Orta Asya'ya topraklarına düşmemiş ki ?! Ezelî ve ebedî Türk düşmanları olarak geçinen gelen Arapların-Farsların-Çinlilerin ve Rusların her zaman çıkar kaygısıyla çatışan toprak bu toprak değil midir?!

Orta Asya, Cengiz Han'ın doğup büyüdüğü Moğol yurdu olan Baykal Gölü sahillerindeki Karulen ve Orhun nehirlerinden su alan başkent Karakorum kentinin yanı başındaki Türk yurdudur ki, Moğol yurdu ile Türk yurdu hemen hemen iç içedir. Eski Türk yurdu olan ÖTÜKEN Dağları buralardadır. Cengiz Han ise, günümüzden 800 yıl önce dünyaya gelip-geçmiş, barındığı ortamını titretip gitmiş savaşçı ulu bir önderdir. Yazıma başlık yaptığım-"Orta Asya ve Türkçülük" kavramları, bir bütünün birbirini tamamlayan ikiz kardeşlerdir. Orta Asya Türkçülüğü doğurmuşsa, Türkçülük de Orta Asya'yı kurtarmıştır.

1. "CENGİZ'İN HALEFLERİ-BÜYÜK KAĞANLAR:

Cengiz Han'ın büyük oğlu Cuci'den olan onuğu Batu Han'ın

(1204-1255) Saray şehrindeki Altın Orda'nın egemenliği zamanında-Moğol Kağanlığı Cuci, Çağatay, Ögedey (1185-1241) ve Tuluy ulusları olarak, yani Cengiz'in dört oğlu ortasında bölünmüş sayılmakla beraber, yine de bir tek devlet halinde idi. Cengiz'in ölümünden sonra (1227) Büyük Kağan olarak Cengiz'in üçüncü oğlu Ögedey seçildi (1227-1241). Onun ölümünden sonra Ögedey'in eşi Turakina Kağanlığın vekili sıfatıyla üç yıldan fazla devlet başında kaldı. Sonra Ögedey'in oğlu Güyük, "Kurultay" tarafından tahta çıkarılmışsa da, Batu Han ve taraftarları bunu tanımak istememişlerdi. Güyük'ün hakimiyeti 1246-1251 yıllarına aittir. Bu defa Kağan olarak Tuluy'un oğlu Menggü seçildi ve Batu Han da dahil olduğu halde bütün Cengiz oğulları tarafından tanındı. Onun saltanatı 1251-1259 yıllarına aittir. Bu sıralarda Kağanlığın merkezi Orhun nehri boyundaki Karakurum şehri idi. Menggü Kagan zamanında, yine Tuluy oğlu Kubulay'ın Çin'in idaresine tayini üzerine, Hanbalık (Pekin) şehrinin hükümet merkezi olmaya başladığını görüyoruz. Bilhassa Yakın Doğu ve İslam alemini ilgilendiren büyük vaka da yine Menggü'nün kardeşi olan Hulagu'nun İran'a gönderilmesi, İlhanlı devletinin kurulması ve 1258'de Bagdat'ın Moğollar tarafından alınması ile Abbasî Hilafetine son verilmesi olmuştur. Bu suretle XIII. Yüzyılın ortalarında hem Çin'de hem de İran'da Cengiz hanedanı hakim olmuştu" (KURAT 2019 : 124).

Burada İnsanlık aleminin en ünlü saltanatını kuran, gelmiş geçmiş Türk tarihinin efsanevî lideri olan Cengiz Han hakkında, inkarı imkansız bir gerçeğin üzerine basarak söylemek gerekir ki O, "kendi ülkem" dediği Orta Asya dışında ne Uzak Doğu'ya, ne de Uzak Batı'ya gitmiştir... Anlaşıyor ki, Cengiz Han işgalci değil-vatan kurtarıcısıdır. Tarih şahit ki, hiçbir işgal eylemi kalıcı olmamıştır. Cengiz Han'ın yukarıda adı geçen haleflerinin hepsi gittiği-işgal ettiği ülkelerde önce İslamlaşmış sonra ulusallığını-benliğini tamamen yetirmiştir.

Cengiz Han bu olası gerçeği 100 yıllar öncesinden görmüştür. İşte Türkçülük ancak vatan koynunda olgunlaşır. Cengiz Han'ın Orta Asya'ya bağlılığının ana sebebi budur-vatan sevgisi... Yurt

dışına çıkmamış ve tüm ömrünü Orta Asya'ya bağışlayan Cengiz Han'ı (1155-1227), tüm ömrünü Anadolu'ya bağışlayan ve yurt dışına çıkmamış olan Mustafa Kemal Atatürk'e (1881-1938) benzete biliriz. Başkalarının yardımına sığınmak gibi bir düşünce, ne Cengiz Han'da olmuş, ne de Atatürk de... Ulu önderleri başkalarından ayıran en büyük özellik -"Kendine olan sonsuz güven ve Vatan sevgisi!"- Cengiz Han'ı Cengiz Han, Atatürk'ü Atatürk yapan başlıca etken budur.

XIII. Yüzyılın başları, yüzyıllar boyunca sürüp gelen Arap-Fars boyunduruğundan kan gölüne çevrilen Orta Asya, çetin savaşlar eşliğinde Cengiz Han tarafından kurtarılır. Türklüğün göbeğinde Türk-Moğol işbirliğinin esasını-ilkesini yaratır. Orta Asya üzerinden ulusunu tanır-geleceğini görür. Zaten Cengiz Han, Barthold'un tespit ettiği gibi soy köteği Kara Tatar'dır-aslen Türktür (TOGAN 1999 : 413). Cengiz Han'ın, Uygurlara ve İdikut Devleti'ne fazla ilgi göstermesinden de anlaşılıyor ki, Cengiz Han X-XI. Yüzyıllar tarihinden-Karahanlı Devletinden-Kaşgarlı Mahmud'un **DİVANU LUGATİT TÜRK**'inden-Yusuf Hashacip'in **KUTADGU BİLİK**'inden haberdardır. Zaten Cengiz Han bu ulu değerleri bilmemiş olsaydı, "ALTIN DAMGA"dan yansıyan Uygur sevgisi olmamış olurdu.

Cengiz Han'ın 2008'de Moğolistan'da yapılmış 40 metre yüksekliğindeki görkemli heykeli (McLYNN 2015: 257), "İlkem Esen Olsun!" diye haykırmaktadır. Doğup büyüdüğü-uğrunda ömrünü tükettiği Orta Asya, senin ebedî varlığının teminatıdır.

XX. Yüzyılın başları, Cengiz Han'dan sonra aradan 700 yıl geçmiş, Orta Asya Rusların eline geçmiştir. Mustafa Çokay (1890-1941) Hokant şehrinde hükümet kurup, Orta Asya'yı Rus boyunduruğundan kurtarmaya çalışırken, gücü yetmez. Ruslar Hokant şehrini ateşe verir. Mustafa Çokay yurt dışına-Paris'e kaçmak zorunda kalır ve burada Türklüğün şah eseri olan 10 ciltlik YAŞ TÜRKİSTAN (1929-1939) dergisinin sahibi ve başyazarı rolünü oynar. İkinci Dünya Savaşı'na doğru 10 yıl boyunca tüm Türkistan'ın bağımsızlık savaşının organı olarak görev yapan ve belge niteliğindeki bu eser, Türkün ezelî ve ebedî düşmanı olan Ruslara karşı-Çinlilere karşı Türk

Birliği'nin manevî simgesidir. Mustafa Çokay'ın 2018'de Paris'te yapılmış heykeli, "Ülküm Esen Olsun!" diye haykırmaktadır. Doğup büyüdüğün-uğrunda öldüğün Orta ASYA senin ebedî varlığının teminatıdır.

Ben 1980'li yıllarda Türkistan üzerindeki tez çalışmalarımlın gereği, Yaş Türkistan Dergisi'ni Milli Kütüphane'den 10 cilt halinde bulmuştum. 1990'lı yıllarda bu kitaptan tekrar yararlanmak için Milli Kütüphane'ye tekrar gittiğimde, üzüldüm... Kitap yok, çalınmış olabilir, dediler. Hayret...Kitaptan korktuğu için mi çalmışlardır.

Paris'teki Mustafa Çokay'ın heykelinin yeri : "Nogent Sur Marne Square la Fontaine, Paris".

Oğlum Erk Kurban'ın 16 Haziran 2019-13 Eylül 2019 tarihleri arasında gerçekleştirdiği Avrupa gezisinde, 31-Ağustos 2019 günü, Mustafa Çokay'ın heykelinin yanında, bu ulu Türkçüyü saygıyla selamlamıştır...

2. CENGİZ HAN'IN KİşİLİĞİNİ BELİRLEYEN ETKEN-TÜRKÇÜLÜKTÜR.

Türkçülük-herkesin anlayabileceği kolay bir kavram, herkesin yapabileceği kolay bir eylem değildir. Türkçülüğün temelinde, Türklüğün cihanşümul bilimi, Türkün cihanşümul yazgısı, Türk ulusuna özgü ölümsüz anıtlar yatmaktadır. Bu kavramı ve bu eylemi, ancak Türklüğün yazgısını yaşayan ve Türklük biliminden uzman olan Türkler anlar ve yapar. Gelişmiş gerçeğe uygun-bilime yatkın kavramlar-duygular kendini dışa vurmaz-belli etmez. Nasıl, günümüz dünyasında "İNGİLİZCİLİK" diye bir sözcük-kavram kullanışta olmamasına rağmen İngiliz dili-duygusu dünyaya egemendir. Çünkü, "Ulusal duygu ile dil arasındaki bağ çok kuvvetlidir. (KURBAN 2007 : 182).

CENGİZ HAN adıyla bağlı bu XIII. Yüzyıl Türkçülüğü, Bilge Kagan'la başlanmış VIII. Yüzyıl Türkçülüğünün devamıdır. Bilge Kagan'ın veziri olan devlet adamı TONYUKUK (650-726), Kagan'a kızını vererek Onun kayın pederi olmuş ve Orhun Anıtlarını yazarak yaşadığı devrinin söz sahibi olmuştur. UNESCO bu 2020 yılını, bu ölümsüz taş anıtlara olan saygı gereği, TONYUKUK yılı ilan etmiştir (UNESCO-Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim

ve Kültür  rg t ) Bu yazıdaki Orhun Anıtlarına bak...

VIII. Yüz Yılda XIII. Yüz Yıla kadar arada geçen bu 500 yıl, Arapların-Din Hocalarının Orta Asya'da istediklerini yapabildiği Türklüğün en bahtsız devridir. Bu devir, zalim Arap komutanı Kuteybe'nin Türklük üzerinde at oynattığı ve zalimliğinden dolayı öldürüldüğü devirdir. Sözde İslamiyet  Ğruna canlarını feda edecek olan Seyitlerin ve Hocaların, iktidar ve çıkar söz konusu olduğunda, İslamiyet'in en aşıırı düşmanı olan Putperestler ile birleştiiği devirdir (KURBAN 1995 : 28).

"HOCALARIN Türk dünyasının en geri kalmış karanlık bir bölgesi olan Altışehir'de (Doğu Türkistan'ın güneyindeki 6 şehir: (Kaşgar-Yarkent-Huten-Ku ar-  turfan-Kurla) daha çok söz sahibi olmalarının ve onlar arasındaki toplumu huzursuz eden kısır çekişmelerin sürüp gitmesinin ana sebebini onların manevî yapısından ve takip ettiği siyas  amaçlarından aramak gerekmektedir". "1954-55 yılları, ben İklil Kurban, Kaşgar'da bulunduğum sırada Kaşgarlıların Appak Hoca Mezarı'na toplanıp, dua ve dileklerini onun üzerine yağdırdıklarına tanık olmuştum. Oysa Doğu Türkistan Türklüğünün günümüze kadar süregelen esirlik döneminin tarihi, işte bu Appak Hoca adıyla başlanmaktadır" (KURBAN 1995 : 3-4). Arapların bu işgal savaşını,  nl  Uygur tarihçisi **Turgun Almas** (1924-2001) řu ifadelerle anlatmaktadır:

"ARAPLARIN Orta Asya halklarını diz çöktürme ve bölgeyi işgal eylemi tam 100 yıl (651-751) sürdü. T rk  halkların yenilgisi Arapların g  l l Ğ nden değil, belki Orta Asya halklarının sınır komşularının güvensizliğinden ve kendi aralarındaki ittifaksızlıktan ileri geldi. Daha açık söylemek gerekirse, Araplar Orta Asya'ya saldırdığında, Doğu ve Batı Türk Hakanlığı zor durumdaydı.  lke içinde cereyan eden huzursuzluklar dışarıdan Tang sülalesi tarafından sürekli k r klenmekteydi. Çinlilerin T rk  halklara karşı yüzyıllar boyunca yürüttüğü eylemleri sonucunu vermekteydi. Böylece iki cephe arasında kalan Doğu ve Batı Türklüğü Araplara karşı ciddi çaba gösteremediler." (ALMAS 1989 : 411).

Avrupa T rklerne karşı Arapların işgal savaşını **Rus tarihçisi**

Plétnéva řu ifadelerle anlatmaktadır:

“Seyid İbn Emir el-Haraşı, Maslama ve Mervan Bin Muhammed adlı Arap komutanlarının başında bulunduğu Arap ordusu, VIII. Yüzyılın başlarında Hazarlara karşı bütün şiddetiyle saldırıya geğer, Hazar Kaganını Müslümanlığa zorlar. Fakat Arap yagmacılığına, hilesine, zalimliğine karşı direnen Hazarlar İslam’ı kabul etmemekle beraber, Doğu Avrupa’yı bu Arap vahşetinden korumuştur” (PLéTNéVA 1976 : 38-41-42), (KURBAN 2014 : 40).

İklil KURBAN.

(Devam Edecek) Taryhy makalalar